

15 лютого – Стрітєння Господнє: історія свята, народні прикмети, звичаї, ворожіння, та що не можна в цей день

Християни східного обряду відзначають 15 лютого одне із 12 найголовніших церковних свят року — Стрітєння Господнє.

Назва Стрітєння у старослов'янській мові означає “зустріч” або ж “радість”. І отримало воно таку назву через те, що у цей день новонароджений Ісус Христос зустрівся з праведником Симонеом і пророчицею Анною. Саме вони впізнали у малюкові нового Месію.

Сталось це, коли на сороковий день після народження Ісуса, діва Марія принесла його в Єрусалимський храм на посвяту. Старець Симонеон, якому було провіщено жити, аж поки той не зустріне людського спасителя, одразу ж заявив, що цей малюк — син Божий. Пророчиця Анна підтвердила, що бачить перед собою майбутнього спасителя людського роду.

Історія святкування ж цього дня сягає III і IV століть — саме тоді згадки про Стрітєння вперше зустрічаються у творах християнських святих. А офіційно у всій Візантійській імперії цей день було визнано святом у 542 році за правління імператора Юстиніана.

Стрітєння символізує не тільки зустріч Старого і Нового Завітів та явлення немовляти Ісуса світові. У народному побуті цей день здавна вважався зустріччю зими із весною.

Дохристиянська історія свята:

Святкування Стрітєння в Україні походить ще з дохристиянських часів. Його тоді також назвали Стрічення, Стріщення, Громниці або Зимобор.

У народі вірили, на Стрітєння зима вирушає туди, де було літо, а літо — туди де була зима. По дорозі вони зустрічаються та сперечаються між собою. Хто виграє у суперечці, той ще залишиться на цих землях господарювати. Якщо до вечора потеплішає, то виграло літо і скоро будуть потепління. Якщо ввечері стало холодніше, то зима ще зостанеться на деякий час.

А назва така була у свята, тому що вважалось — 15 лютого, це єдиний день, коли взимку може пролунати грім.

Прикмети, ворожіння, звичаї:

Якщо на Стрітєння з дахів звисали бурульки — їх збирали і розтоплювали, додаючи у воду. Таку воду вважали цілющою, здатною вилікувати як рани чи внутрішні захворювання, так і вберегти від злого ока і відьмацьких чар. Нею освячували воїнів перед битвою, господарі кропили худобу на першому вигоні, а пасічники окроплювали вулики в початку сезону.

Ворожіння на Стрітєння було таке: виставляли тарілку з зерном на ніч на вулицю. Як зранку на ньому з'явилась роса, то буде врожай, як нема роси — справи будуть кепські.

В цей день в церквах України святили воду та свічі. Посвячені на Стрітєння свічки звалися “громичними”, бо їх запалювали і ставили перед образами під час грози, щоб оберігти людей і худобу від грому. Ці ж свічки давали в руки вмираючому при читанні одхідної молитви. В день Стрітєння, коли приходили з церкви, запалювали “громичну” свічку – “щоб весняна повінь не пошкодила посівам і щоб мороз дерев не побив!”. Від “громичної” свічки і саме свято, крім “Стрітєння” або “Стрічання”, називалося колись “Громиця”.

Коли святили в церкві воду, селяни набирали тієї води в нову – ще не вживану – посудину, приносили додому і пильно берегли. Цій воді приписувалась магічна сила. За народним уявленням, це – цілюща вода. Нею натирали хворі місця і вірили, що “поможе”. Найкраще ця вода ніби помагала від “пристріту” – від хвороби, що її спричиняло “погане” око.

Колись, як чумак виходив у дорогу, господар давав йому хліб, сіль і кропив стрітенською водою волів, воза і самого чумака, примовляючи: “Боже тебе збережи!”. Так само і батько відряджав сина на війну, скроплюючи стрітенською водою на щасливе повернення.

Господарі також ворожили на врожай, виставляючи на ніч тарілку з зерном на двір. Якщо ранком є роса – врожай, нема роси – немає врожаю.

На Стрітєння Господнє не можна:

Лаятися, сваритися, робити прибирання, вишивати, прати, працювати в горді тамитися.

Заборона на роботу має виняток, вона дозволяється, якщо це робота на благо іншим людям, необхідна допомога.

Заборона ж з приводу купання стосується лише лазні — адже щоб помитись у лазні, потрібно було працювати: колоти дрова, носити воду, тощо. Щодо звичайного сучасного душу ніяких заборон немає.

Також не радили на Стрітєння вирушати у далеку мандрівку. Через мінливу погоду у цей період мандрівника могли спіткати різні неприємності, тож люди раніше остерігались далекої дороги. Існувало навіть прислів'я: “На Стрітєння вирушиш в дорогу – скоро додому не повернешся”.

Ще одна цікава заборона – класти у цей день гроші на кухонний стіл. Вірили, що тоді удача від вас відцурається, а гроші буквально будуть витікати крізь пальці.

Народні прикмети на Стрітєння:

1. Ясна і тиха погода в цей день віщує добрий урожай поля і роїння бджіл.
2. Відлига – жди пізньої весни і бережи пашу та хліб, бо в поле виїдеш нескоро.
3. Як на Стрітєння півень нап'ється води з калюжі, то жди ще стужі!
4. Як нап'ється півень води, то набереться господар біди!
5. День Стрітєння теплий і сонячний, то і весна тепла.
6. Якщо на Стрітєння дорогу перемітає – весна буде пізньою і холодною.
7. Якщо в цей день сніжок – весною буде дощик, тобто весна буде затяжною і дощовою.
8. Передбачити погоду могла і курка: якщо нап'ється біля порогу води – весна буде теплою і ранньою.
9. Як на Стрітєння з стріх капає, ще велика буде зима.
10. Як на Стрітєння є під стріхами бурульки, то цього року буде добрий урожай кукурудзи.

11. Цього дня відлига – на ранню й теплу весну, сніг – на дощову, тривалу, а коли хуга – весна буде пізня й холодна.
12. Якщо в цей день не видно сонечка – чекай суворих морозів.
13. Вітер на Стрітєння – до врожаю плодєвих дерев.
14. Якщо на Стрітєння холодно, то вже скоро весна. – Якщо вранці випав сніг – на врожай ранніх хлібів; коли ж у полудєнь – зернові будуть середні, а увечері – недорід.
15. Якщо на деревах інїй – вродять добре грєчка і бульба. Якщо у цей день хуртовина дорогу перемєте – весна буде пізня й холодна.
16. Якщо на Стрітєння сонце визирає з-поза хмар, то весна не забариться, а якщо цього дня не буде видно сонця, то 24 лютого вдарять морози.
17. Як на Громницю день ясний, то буде льон прекрасний.
18. Як сонце ясне на Громницю буде, то снігу випаде більше, ніж перед тим.